

Sygn. akt III CZ 77/06

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

SSN Dariusz Zawistowski

SSN Tadeusz Żyźnowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa "F." sp. z o.o. w K.
przeciwko Gminie Miasta K.
o uznanie umowy za bezskuteczną,
po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu niejawnym
w dniu 8 listopada 2006 r.,
zażalenia strony powodowej
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 czerwca 2006 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny oddalił wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego w K. motywując, że w rozpoznawanej sprawie nie zachodzą przyczyny wyłączenia z mocy ustawy przewidziane w art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. Nie istnieją bowiem podstawy do przyjęcia, że sędziowie Sądu Okręgowego pozostawali z powodową Spółką „F.” w takim stosunku prawnym, że wynik niniejszego postępowania oddziaływałby na prawa i obowiązki poszczególnych sędziów tego Sądu. Odrzucił także Sąd Apelacyjny twierdzenia skarżącej Spółki o istnieniu przesłanek z art. 49 k.p.c. wskazując, że uprawdopodobnienie przyczyn w tym przepisie wskazanym nie może sprowadzać się do sformułowania gołosłownego i ogólnikowego zarzutu o negatywnym emocjonalnym stosunku wszystkich sędziów do strony. Nie stanowi uprawdopodobnienia przyczyny wyłączenia sędziów informacja o złożeniu przez prezesa sądu zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez stronę ani też złożenie przez stronę zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przez sędziów zwłaszcza, jeżeli prokuratura odmawia wszczęcia postępowania karnego. Strona powodowa nie wskazała, w istocie żadnych konkretnych okoliczności, które miałyby świadczyć o negatywnym do niej stosunku poszczególnych sędziów Sądu Okręgowego w K.

W złożonym zażaleniu powodowa Spółka F. zarzuciła naruszenie:

1. art. 5 w zw. z art. 357 § 2 k.p.c. poprzez nie zastosowanie powyższych regulacji do stanu faktycznego będącego przedmiotem niniejszej sprawy, pomimo istnienia takiego obowiązku,
2. art. 243 k.p.c. oraz art. 233 § 1 i 2 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, oraz art. 227 k.p.c. i 248 § 1 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie, w wyniku czego Sąd w żaden sposób nie uwzględnił wniosków strony powodowej zawartych w treści uzasadnienia, co uniemożliwiło należyłą ocenę argumentów powódki zawartych we wniosku o wyłączenie sędziów Sądu Okręgowego,
3. art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, przez co Sąd Apelacyjny de facto nie rozpoznał całości złożonego przez stronę

powodową wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Okręgowego od orzekania w sprawie I C .../04 w wyniku czego nie rozpoznano istoty sprawy, nadto:

4. art. 9 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie.

Wskazując na powyższe powodowa Spółka wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie, w wypadku uznania przez Sąd Najwyższy, iż w rozpoznawanej sprawie zachodzą przesłanki do wyłączenia wszystkich sędziów Sądu Okręgowego w K. na podstawie przewidzianej w art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. skarżąca wносиła o zmianę zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie wniosku z przekazaniem sprawy do rozpoznania innemu Sądowi Okręgowemu w ramach apelacji [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Instytucja wyłączenia sędziego zmierza do zapewnienia właściwego składu rozpatrującego konkretną sprawę cywilną przez zagwarantowanie bezstronności osób mających wydać właściwe rozstrzygnięcie lub mogących mieć wpływ na jego treść (art. 54 k.p.c.). Obszerne, i w przeważającym zakresie ogólnikowe, wywody zawarte w uzasadnieniu powodowej Spółki „F.” wymagają odwołania się do ustawowych przesłanek wyłączenia sędziego, istnienia których (art. 48 § 1 pkt 1 i art. 49 k.p.c.) dowodziła skarżąca Spółka. W myśl art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy w sprawach w których jest stroną lub pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki. Przepis ten wyraża powszechnie respektowaną zasadę, że nikt nie może być sędzią we własnej sprawie (*nemo iudex in causa sua*). Obejmuje on takie sytuacje, gdy sędzia pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki.

Odwoływanie się w złożonym wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Okręgowego w K. do przesłanek z art. 48 § 1 pkt 1 i 49 k.p.c., a także z uwagi na istotne dla rozstrzygnięcia wniosku niektóre elementy zawarte w uzasadnieniu złożonego zażalenia dotyczące – jak można wnioskować

oświadczeń sędziów tego Sądu: A. O. (k - 339) i E. Ś. (k – 306) wymaga wyodrębnienia tych oświadczeń ze względu na ich treść.

Uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie pozwala na przyjęcie aby wskazane w tych oświadczeniach okoliczności stanowiły przedmiot ceny Sądu Apelacyjnego. Niemożność poddania - w tym zakresie - kontroli stwierdzeń odnoszących się do „wszystkich sędziów Sądu Okręgowego” musi być odczytywane w powiązaniu z przesłanką wpływu na treść kwestionowanego postanowienia. Nadto biorąc za podstawę załączoną do akt sprawy listę sędziów Sądu Okręgowego w K. (k – 397-399) w konfrontacji ze złożonymi oświadczeniami nie można odeprzeć zarzutu skarżącej Spółki, iż w aktach sprawy brak jest oświadczeń niektórych sędziów Sądu Okręgowego (np. [...]). Stwierdzoną wątpliwość pogłębia fakt, iż w aktach sprawy znajdują się oświadczenia pochodzące od sędziów Sądu Okręgowego, których nazwiska nie figurują na wskazanej liście (np. [...]). Tracą swoją praktyczną użyteczność z rozpatrywanego punktu widzenia mało czytelne podpisy na złożonych oświadczeniach (np. k – 278 i 338) oraz dające się zakwalifikować jako nieczytelne (np. 302, 303, 304, 305 i 344). Ujawnione wadliwości stoją na przeszkodzie podzieleniu stanowiska Sądu Apelacyjnego, że zaskarżone orzeczenie odnosi się do wszystkich sędziów Sądu Okręgowego a złożony wniosek w całości został rozpoznany, co wyłącznie stanowi podstawę do uchylenia zaskarżonego orzeczenia (art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.).

Pozbawione są natomiast podstaw zarzuty i wywody strony powodowej w odniesieniu do złożonych oświadczeń sędziów odpowiadających wymaganiom ustawowym. Wywody te, jak i wniosek o wyłączenie sędziów omawianego Sądu, nie zawierają argumentacji zarówno w sferze przyczyn faktycznych jak i prawnych mogących podważyć treść złożonych oświadczeń i stosunek do stron. Chybione jest godzenie w doniosłość prawną i moralną prawidłowo złożonych oświadczeń u podstaw których to zarzutów legło błędne rozumienie zasady niezawisłości sędziowskiej. W zakresie rozpoznawania spraw sędzia – wbrew dowolnym wywodom zawartym w uzasadnieniu zażalenia – nie jest podporządkowany wpływom, czy naciskom zewnętrznym ani też podporządkowany, co jest oczywiste, poleceniom czy wskazówkom organów administracji wymiaru sprawiedliwości

(prezesa sądu). Nie istnieje żadna strukturalna zależność sędziego od hierarchicznych dyspozycji. Ze względu na zasadę niezawisłości właściwa działalność jurysdykcyjna sędziów, na którą składają się czynności z zakresu rozpoznawania spraw, podlega wyłącznie nadzorowi judykacyjnemu sprawowanemu – zgodnie z zasadą instancyjności – przez sądy instancyjnie wyższe na drodze rozpoznawania zwyczajnych i nadzwyczajnych środków zaskarżania orzeczeń, służących do korygowania wadliwych rozstrzygnięć. Twierdzenia o zachwianiu czy też naruszeniu niezawisłości lub bezstronności nie mogą być formułowane w oderwaniu od znanych i w przeważającym zakresie bezspornych faktów i wyrażać się w domysłach lub przypuszczeniach.

Nadto można wskazać, że przytaczane w uzasadnieniu zażalenia akty prawne i dążenie do jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd odnoszą się do wszystkich podmiotów sporu (por. art. 45 Konstytucji, art. 14 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności). Trafnie w zatem Sąd Apelacyjny stwierdził, że instytucja wyłączenia nie może funkcjonować w oderwaniu od urzeczywistnienia praw przysługujących obu stronom a strona przeciwna dawała wyraz dążeniu do oczekiwanego rozstrzygnięcia sporu.

Z powyższych przyczyn i na podstawie powołanych przepisów należało orzec jak w sentencji postanowienia.